

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

3 De his, qui donare possunt, vel prohibentur, & de his, quibus donari
potest.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Quot sint genera Donationum.

CAPVT II.

DONATIO primò diuiditur in duo genera. Nam Donatio vel est causa mortis, vel est simpliciter inter viuos absque villa causa mortis. Vnde *Instit. de donatio initio* sic est: (Donationem autem duo sunt genera, Mortis causa, & non mortis causa. Mortis causa donatio est que propter mortis sit suspensionem, cum quis ita donat, vt si quid humanitus ei contigisset, haberet is, qui accepit: si autem superuixerit, is, qui donauit, accipiet.) Et §. *alia autem*, subiicitur: (Aliæ autem donationes sunt, quas sine villa mortis cogitatione fiunt, quas inter viuos appellamus.) Sic ibi Iustin. Imp.

Secundò diuiditur donatio: nam donatio inter viuos aut fit purè absolutè, & simpliciter, Aut fit sub conditione, vel sub modo, vel ob causam interpositam, vel in diem, & certum tempus. Vnde, & simpliciter inter viuos donatio fit, quando statim res donata sit accipientis: Sub conditione, vt cum tibi dono hoc, aut illud, si Titius ex Asia saluus redierit. Sub modo, vt si tibi equum donauero, aut non sit tuus usque ad annum. Modus in hac parte à conditione distinguitur: quia conditio donationem in futurum differt euentum, nec illa perficitur, nisi conditione completa. Modus autem minime donationem suspendit, ac proinde donatio statim valet, quamuis, deficiente modo, reuocari queat. *l. c. de donat. sub modo*. Dicitur etiam, donatio sub conditione fit adhibita particula (si) vt, Dono tibi equum, si consul fueris creatus. Donatio sub modo fit, in euentuente particula (vt) veluti, Dono tibi equum, vt sit tuus post annum exactum. *Gl. ff. in c. verum de condit. appor.* Donatio vero ob causam est, qua aliquid datur alteri, vt certum quid faciat, vt si donauerim tibi ce ntrum aureos, vt spectaculum populo exhibeas.

Tertio diuiditur donatio inter viuos, quod vna est donatio propter nuptias, vel vt olim dicebatur, Donatio ante nuptias: altera est, Non propter nuptias. Vnde Iustinianus Imperator *Instit. de donat. §. est aliud genus*, sic ait: est & aliud genus inter viuos donationis, quod veteribus quidem prudentibus penitus erat incognitum, postea autem à iuribus diuis principibus introductum est, quod ante nuptias vocabatur: & tacitam in se conditionem habebat: vt tunc ratum esset, cum matrimonium esset iussecutum: id eoque ante nuptias appellabatur, quod ante matrimonium efficiebatur: & nunquam post nuptias celebratas talis donatio procedebat.)

De iis, qui donare possunt, vel prohibentur: & de his, quibus donari potest.

CAPVT III.

Primò quaeritur absolutè & simpliciter, quis donare queat? Respondeo, generatim eum, qui rei dominium siue proprietatem habet, & nullo iure donare prohibetur, *l. Cui ius donandi, ff. de reg. iur.* Sed quoniam sunt, in quibus, quibus iure communi interdictum est, ne donet? & respondeo, eos esse, qui sequuntur.

Primò, prohibetur donare quicumque mentis compos non est, vt ament, furiosus: mente captus enim consensu non potest. *l. q. 1. c. Marito, & l. Iulianus, ff. de curatoribus*

furiis & aliis extra minores dandis. Nec donatio subfistit, si qui ipiam donet is, qui est mentis inops. *l. Modestinus ad finem, ff. de donat.* Quod si quis per interualla temporum mentis vltim habeat, potest administrare bona, dum sane mentis est, ac proinde donare. *l. cum aliis, c. de curatore furiosis.* Quapropter Bartolus in illa *l. cum aliis*, ait, curatorem furiosi cellare ab administratione rei, dum respicit furiosus, & ad sanam mentem redit: sed ad administrationem reuertit, cum furiosus iterum furere incipit: ita vt curator furiosi non desinat esse curator tempore, quo ille ad sanæ mentis vltim redit, sed administrationem non exerceat, ac cum est perpetuus, & continua administratio, non iterum.

Secundò donare non potest prodigus: nam lege 12. Tabularum prodigis prohibebatur administratio bonorum suorum: *vt dicitur in l. 1. ff. de curatoribus furiosis, & aliis.* Quare hoc locum dumtaxat habet in prodigo, cui curator est datus, & interdicta rerum administratio, siue alienatio. *l. c. c. ff. de verbo oblig.* vnde si quis prohibeatur res administrare, vel alienare, donare nequit, etiam si prodigus non sit.

Tertio, minor viginti quinque annis donare non potest, nisi rata donationem habuerit post expletum viginti quintum annum, *l. c. Si maior factus ratam habuerit alienationem* vel nisi auctoritate curatoris donauerit. Multò minus pupillus potest donare sine sui tutoris auctoritate, *l. Pupillus, ff. de acquiren. rer. dom.* quamuis sine tutore possit acquirere, *vt habetur in eadem lege.*

Quartò, filiusfamilias donare non potest, etiam si liberà habeat peculii aduentitii administrationem, non enim ad hoc ei conceditur libera peculii administratio, vt perdat. *l. Filiusfamilias ff. de donat.* hoc tamen locum non habet in filiofamilias, qui est in dignitate constitutus, & habet liberam peculii administrationem: veluti si sit filius Ducis, Marchionis, comitis, senatoris, nisi ei patet specialiter donandi facultatem ademerit, siue denegauerit. *l. filiusfamilias, modo citata.* Nec item locum habet in filiofamilias habente liberam peculii administrationem à patre, si iusta ratione motus donauerit, eadem *l. Si filiusfamilias*, vt si donauerit matri, vel forori, vel aliis similibus consanguineis, qui se tueri non possunt, & indigent alimentis, *Glossa in eadem l. filiusfamilias.* Nec in eo vni habet vlla dicta lex, qui habet peculium castrense. Is enim donare potest mortis causa, & non mortis causa, quia testari potest, *lege eadem filiusfamilias.*

Duo autem vocantur in dubium: vnum est, An filiusfamilias consensu & auctoritate patris donare queat causa mortis? Ratio dubitandi est, quia testari nequit etiam auctoritate patris. *l. Qui in potestate ff. de testam.* Respondeo in *l. Tam is, §. vlt. ff. de mortis causa donat.* sic haberi: (Filiusfamilias, qui non potest facere testamentum nec voluntate patris, tamen mortis causa donare, patre permitteente, potest.)

Alterum est, an filiusfamilias habens peculium aduentitium, in quo pater vltim fructum non habet, donare possit causa mortis absque consensu patris? De hac quaestione Couarruias in *Rubrica de testam. par. 3. nu. 2.* & Iul. Clauus *lib. 4. sentent. §. Donatio q. 6.* Dux sunt opinioniones, vna est affirmantium posse, Paulus, Iason, Ayminal. Romanus, Cumanus apud Couarruiam: Eorum ratio est, quia (vt ipsi putauerunt) ad donationem causa mortis, consensus patris non est necessarius tanquam pertinens ad solennem formulam talis donatio noceat iuri patris.

Alteria est opinio negantium, posse filiumfamilias ex tali peculio donare sine voluntate patris. Sic Alexander, & Ioannes Crat. apud Couarruiam, eodem in loco: quæ sententia ipsi Couarruias probabilior visa est. Nam ad solennem formulam talis donationis requiritur, vt fiat consensu patris. Meo iudicio, verior est secunda sententia, & ea est communi fere consensu recepta, vt dicit Abbas *consil. 40. ad finem lib. 2. Rub. consil. 46. num. 2.*

Socinus *consil. 22. num. 1.* Iulius Clarus *lib. 4. sentent. quest. 6. §. Donatio.*

Potest donare potest filius familias inter viuos, si peculium habeat aduentitium, in quo patri vltusfructus acquisitus non est, vt est communis opinio, teste Iulio Claro.

Dubia enim questio est, an talis consensus patris sit necessarius in donatione causa mortis à filio familias ratione huiusmodi, an verò solum ne noceatur iuri patris, quod habet in bonis filii? De hac etiam questione Couarruias, & Iulius Clarus *lois. citatis.* Dux quoque sententia sunt, vna, quæ affirmat, consensus patris pertinere ad solennem formulam talis donationis, & est communis sententia, vt testatur Couarruias, & Iulius Clarus. Altera est asserentium, solum requiri consensus patris, vt illius ius seruetur. Sic Paulus, Iason, & alii apud Couarruiam & Iulium Clarum. Prima opinio est tenenda.

Quæres an eiusmodi consensus patris debeat specialis & expressus intercedere, an sufficiat tacitus? Communis est opinio, vt ait Couarruias, & Iul. Clarus, requiri specialem, & expressum. Ita Glossa *in l. qui in potestate, in verbo Nihilominus, ff. de testam.*

Quid, si filius donauerit patri causa mortis, an tunc requiratur iudicis auctoritas, an potius solum sufficiat ipsius patris consensus, donationi auctoritatem præbens? Dux item sunt opiniones, & vt tradit Couarruias *lois. citatis num. 7.* & Iul. Clarus, *quest. 16.* vna est, requiri iudicis auctoritatem, quia auctoritas cuiquam patto cinari nequit in causa propria, *l. ff. de auctorita. tutorum.* Et hæc est communis sententia. Altera opinio est, sufficere solum patris consensus, quæ quoque fuit multorum scriptorum, vt patet apud Couarruiam, & Iulium Clarum, sed prima sententia tenenda est.

Quintò seruus donare non potest, quia nihil proprium habet, & quidquid acquirit, suo domino acquirit, nisi consensu Domini liberam habeat, peculi administrationem, & vna cum ea donandi facultatem, *l. contra iuris regulas. §. Si filius ff. de pactis.*

Sextò, Monachus, vel quilibet alius Religiosus nihil donare potest absque Abbatis, siue superioris voluntate, quia proprium non habet *e. non dicatis. 12. q. 1.*

Septimò, Abbas, vel quilibet alius Religiosus Conuentui, siue Conuentui præfectus, donare non potest, nisi quæritur ex constitutionibus Religionis, vel consuetudine approbata permittitur. *e. Abbati. dist. 34.*

Octauò, Præfectus Ecclesie secularis eo ipso quod res Ecclesie suæ alienare prohibetur, donare non potest, vt res immobiles, aut mobiles pretiosas alienare nequit sine solenni iuris formula: vt habetur *e. nulli in reb. Eccles. alienan. §. e. enim §. Hoc ius. 10. q. 2.* quæ formula non in totum nunc seruatur, sed ex parte.

Nonò, vxor si vitra dotem alia bona non habet, donare non potest citra viri consensum *e. Quod duo. 33. q. 3.* cum nò habeat liberam rerum administrationem, & donandi facultatem: & dotalia bona inter res viri numerantur. *l. in rebus C. de iure dot.*

Potest alicubi statuta sunt, quibus cauetur, ne mulieres, siue feminae donent, vel alienent, vel promittant se donaturas, vel alienaturas sine consensu duorum consanguineorum proximorum, aut si consanguinei defuerint sine consensu duorum vicinorum proximorum.

Decimò, Is, cuius bona sunt ob crimen publicata, & fisco addicta, donare non potest, ita vt perfectæ eius donationes sint: nam à fisco rescindi queunt, si crimen fuerit in iudicio declaratum. Tales rei criminum sunt, qui læsæ maiestatis crimen patrat. *l. vlt. C. ad legem Iuliam maiestatis. §. l. Donationes. ff. de donationibus. §. l. Quisquis. §. Emancipationes. C. ad legem Iuliam maiestatis.* Hæreticus item donare, aut alienare non potest. *l. Manichæos. C. de Hæret. Qui incestus, aut nefarias nuptias contraxit. Authent. de incestis. §. nefar. nuptias. e. cum secundum leges de*

Hæret. in 6. Similiter qui publicè vectigal non soluit, vel occultauit merces, ex quibus vectigal debebat, *l. commissaria. ff. de Publicanis. §. vectigal. commiss.* Talium autem criminum si quis sententia iudicis fuerit condemnatus, donare non potest. *l. donationes. §. vlt. ff. de donat.* Ante condemnationem potest, *l. post contractum. ff. de donat.*

Vndecimò, qui rei dominium non habet, donare non potest, vt prædo, raptor, fur: nemo enim plus iuris transfere ad alium potest, quam ipse habeat. *l. Nemo. ff. de regul. iur. §. e. Nuper de donat.*

Duodecimò, is, qui creditor solueno non est: is etiam, cui statuto siue lege municipali interdictum est, ne quidquam donet, nisi hoc, aut illo modo, donare non potest.

Decimotertio, procurator, vel administrator non eo ipso, quo habet liberam administrationem bonorum, habet donandi facultatem. *l. Conera iuris. §. Si filius. ff. de pactis.*

Secundò queritur, cui possit, aut non possit donari? Respondet Hostiensis *in summa tit. de Donat. §. Et cui libet donari posse, nisi sit lege prohibendum, vt postea dicam.*

Si roges, An absenti donare quis possit, potest, siue notus sit, siue ignotus. *l. de donat. l. Nec ambis. §. l. in extraneos. C. de donat.* Potest enim donare quis absenti, vel mittendo nuncium, qui rem ad ipsum deferat, vel per literas præcipiendo, vt rem, quam habet, sibi habet, sibi habeat tanquam suam.

Quæres itidem, An possit fieri donatio ignoranti? Minime *l. absenti. ff. de donat.* vbi dicitur sic: (Absenti siue mittas, qui ferat, siue quod ipse habet, sibi habere eum iubeas, de nari recte potest. Sed si nesciat, rem, quæ apud se est, sibi esse donatam, vel missam, sibi non acceperit, donatæ rei dominus non fit, etiam si, per seruum eius, cui donabatur missa fuerit, nisi ea mente seruo eius data fuerit, vt statui eius fiat.) Ita lex. Quando verò pro perfecta habeatur donatio, quæ sit absenti, inferius explicabo. Alicubi statuta, vel constitutiones Principum sunt, vt si quis coram testibus, vel tabellione donet rem suam, vel promittat se donaturum absenti, eo ipso illi obligetur ad tradendam rem.

Tertio queritur, An is, qui prohibetur donare simpliciter, vel sub conditione, vel sub modo, eo ipso prohibetur donare ob merita, quæ præcesserint? Minime: quia vt dixi superius, donatio remuneratoria vetè, & proprie donatio non est: dummodo donatio non superet merita.

Quarto queritur, An miles possit concubinæ donare? Non potest *l. Si ancillam. C. de donat. inter virum, §. vxo. & Glossa, & alii iuris interpretes in l. Miles ita heredem, l. si Mulier ff. de militari testam. qui dicunt, idem iuris esse de clerico ministranti, & de doctore aduocato, qui dicuntur armatæ militiæ. *l. ff. de sentent. §. re iudic.**

Quæres, an valeat donatio, si aliquis alius donet meretrici, vel concubinæ (Valeat: quia etsi ob rem turpem donetur, & accipiatur, donatio tamen subsistit. *l. Affertioni, §. l. Donationes. ff. de donat. §. l. idem. §. sed quod meretrici ff. de condit. ob turpem causam, §. l. Cum te. §. l. Mercedes ff. eod. tit.*

Quintò queritur, An Rector prouincie, siue præses possit aliquid donare, cum prouincia præset? Non potest. *l. 1. C. de contract. iudicium, & is qui iudici, seu Præsidi, aut aliis publicis ministris debitum stipendium constitutum est, siue dum officio funguntur, siue postquam officium deposuerint, aliquid donet ob beneficium tempore administrationis in se collatum, conuictus, quadrupli poena punitur: & is etiam, qui accipit. *l. vlt. C. ad legem Iuliam repetundarum.* quod nimum locum habet, quando occultè aliquid donatur: secus si palam, & aperte. *l. 1. §. 1. ff. de Pollicitat.* Iudices verò Ecclesiastici delegati nihil per donationem recipere queunt, nisi elucula*

lenta ac poculenta, quæ intra biduum aut triduum consumi possunt. *C. statum. c. insuper de rescrip. in sexto. & Glossa ibidem.*

Præterea Clientes nihil donare queunt Aduocatis, lite pendente. *l. Quisquis, C. de postulando vbi Salicetus addit Aduocato fas esse à cliente aliquod exigui munus accipere.*

Vitium queritur, An is qui iuratus, & mutus simul est, donare queat, inter viuos? Donare potest, at causa mortis non potest, si à natura vitium sit: secus si vitium casu contingit. *l. Discretis, C. Qui testamentum facere possunt. Et qui tantum est iuratus, vel tantum mutus donare non prohibetur. l. Qui id quod, §. Mutus, ff. de donat.*

De rebus, quæ donari possunt, aut non possunt.

CAPVT IV.

PRIMO queritur, An res corporis ex parte donari queant? Respondeo, donari posse omnes res, quæ in commercium humanum veniunt, aut quarum dominium ex viuo ad alterum transferri potest, vbi sint corporeæ, siue non corporeæ res, veluti, si donationis causa cum debitor meo paciscat, ne ante certum tempus ab eo petam. *l. In adu. ff. de donat. Potest etiam spes habendi rem reuocari, & donatione transferri. l. Spem futura. actionis. Et si quis argentum, C. de donat. Ratio huius est, quia potest donare & ad alium transferre actionem, quam habet. l. Si nominis.*

Item ius litigandi donari potest, dummodo ne potentiori doneatur: qui enim donat, incidet in Edictum, *C. de alienatione mutandi iudicii causa.* Possunt idem donari res singulares, & quæ vniuersitatem habent. Præterea potest res vel ex toto, vel ex parte donari, & potest dominium rei ad alterum donatione transferri, vbi iunctu, vel vbi solo retento.

Secundo queritur, An res aliena donari queat? Respondeo cum Hostiensis *tit. Pro donato*: Rei alienæ donatio valet, quod attinet ad viciationem, hoc est, valet, ita vt non dominium confestim, sed viciandi ius & titulus transferatur: non valet autem, ita vt vero domino statim nocent. *l. 2. C. de donat.* Si querat, an donator, i. de Euctione obligetur? Respondeo, aut donatio incipit à traditione rei, aut à promissione de re donanda. Si quis promittat se rem donaturum, ea que sit aliena, cum fuerit eucta, iure cogitur alteram donare. *Glossa in l. Aristo, §. vltimo, ff. de donat.* Si vero donat, & simul ita dicit rem, lege de Euctione non tenetur, nisi ex pacto sese obligauerit, hoc est, sciens rem alienam dedere: tunc contra donatorem, potest agi actione de dolo. Vnde in *dista l. Aristo, §. vlt. ff. de donat. in legimus*: Labeo ait: (si quis mihi rem alienam donauerit, in que eam sumptus magnos fecerim, si ea mihi euincatur, nullam mihi actionem contra donatorem competere: plane de dolo posse me aduersus eum habere actionem, si dolo fecit,) sic ibi: secundum conscientiam autem possum impensas retinere.

Tertio queritur, An qui præsit Ecclesiæ, possit res Ecclesiæ donare? Non potest. *c. sine exceptione 12. q. 2. & cap. 1. de donat.* nisi donet benemeritis de Ecclesiâ. c. Si quos, in eadem causa, & questione, quia tunc non proprie donat, sed potius repedit gratiam bene merito, *l. Aquilinus Re-gulius, ff. de donat. & l. Sed si lege, §. consulur, ff. de test. hereditatis.* Nihilominus tamē si bona Ecclesiæ in obita sint, ex quibus donatio remuneratori fieri queat, non est aliquid ex rebus immobilibus donandum, vt docent scriptores in *l. Iulianus, C. de Sacrosanct. Eccles. cap. vlt. de peculio clerico. & Iason. conf. 116. volum. 4. & merito debent aquariæ rem donatam, exalatum 2. de Testam.*

Quarto queritur, An Patronus Ecclesiæ ius nominan-

di & offerendi clericum, quod passim dicitur ius presentandi, possit alteri donare, siue ad alterum donationem transferre? Respondeo, si donet absque Episcopi consensu, irritam esse donationem, valere tamen, si Episcopi voluntate facta sit. *Decius conf. 41. vbi tradit, communem esse sententiam Rochus in tract. de iure Patrona. in verbo. (Pro ec) q. 2. n. 3. Lambertus de iure patrona. lib. 6. par. 2. q. 6. principali art. 2. Et hoc locum habet in eo, qui tale ius laico donauerit. Nam ius patronatus potest laicus Ecclesiæ, vel Monasterio, vel Religiosorum conuenit liberaliter donare etiam extra Episcopi consensum. cap. 1. de iure Patrona. in sexto. & c. illud, de iure patrona Ioan. Andreas, Abbas & alii in c. illud, eod. tit. & cap. eod. tit. in sexto: dummodo tamen donatio fiat, beneficio vacante, cap. vlt. de concess. præben. & cap. illud, de iure patron. & ibid. Panormitanus n. 6. Nam sicut is, qui habet ius conferendi beneficium, concedere nequit beneficium vacaturum, sic nemo potest alteri dare potestatem conferendi, vel nominandi, & offerendi clericum ad beneficium, antequam vacet, c. constitutum de concess. præben. alioqui enim daretur occasio optandæ, & captandæ mortis.*

Quinto queritur, An hæreditas viuentis donari queat? Non potest. *l. Quidam, §. vlt. ff. de donat.* cuius legis verba sunt: (Donationem quidem patris bonorum proximè collateralæ viuentis nullam fuisse constabat: verum ei qui donauit, ac postea iure prætorio successit: quoniam aduersus bonos mores, & gentium felinasset, actiones hæreditarias in totum denegandas respondit.) Sic ibi. Vnde qui hæreditatem viuentis donat, ea hæreditate indignus est.

Sexto queritur, An quis possit donare rem obligatam alteri tanquam domino, cuiusmodi est res censui supposita, vel in feudum, vel in emphyteusim accepta? Respondeo non posse sine consensu expresse, vel tacite eius, cui est res obligata, nisi certis in causis, de quibus alibi.

Quot, & quæ ad substantiam donationis spectent.

CAPVT V.

PRIMO queritur, An donatio ad suam substantiam postulet consentam eius cui fit? potest Donationis substantia requiritur vtiuisq; consensum, tum eius, qui donaturum eius, qui accipit: quia necesse est, vt quis donationem sibi factam, ratam, & acceptam habeat. Vnde sit, vt donatio sit irrita & inanis, quæ sit ignorant, aut ei qui consensum præstare non potest, veluti ament, furioso, infanti, vt colligitur ex *l. Absenti, ff. de donat.*

Secundo queritur, quid sit dicendum, si donatio fiat alicui, qui præsens est, & tacet, is ne pro consentiente habendus erit, ita vt donatio valeat? *Decius in rubrica C. de p. illis sentit donationem irritam esse. Idem asserit Tiraquel in l. si vnquam, C. de Reuocatis donat. in verbo libertis, nu. 54.* Respondeo, donationem subsistere, quia eo ipso consentire videtur, iuxta id, quod habetur in *l. qui partitur, ff. Mandati.* Vnde constat, donationem posse fieri præsentis, & tacenti, & qui tacet, consentit in us, quæ ad eius utilitatem spectant, & rata est talis donatio, quia nunc fieri potest nudo pacto iuxta. *l. Si quis argentum, C. de donat. & communem esse sententiam, testantur Cagnolus in l. Semper, qui non prohibet nu. 3. ff. de regul. iur. Coarct. in rubri. de testament. par. 3. n. 13. lib. 4. Selecta sentent. ibi. Vtrum si donantis, & Iulius Cuius q. 14.*

Tertio queritur, An si quis donet absenti, cuius nomine tabellio, siue, vt dicitur, notarius, stipulatur, & acceptam habet donationem, valeat donatio? Ratio dubitandi est, quia vnus pro altero stipulatur iure communi non potest? Respondeo, ratam & firmam esse donationem,

quia